

1. 11. 2021

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Trestné činy připadající v úvahu při výkonu funkce rozhodce

Příspěvek pojednává o vybraných trestných činech, kterých se lze dopustit při výkonu funkce rozhodce a lze je označit za do určité míry „typické“ trestné činy rozhodců. Je přitom třeba zmínit, že ačkoliv je dle českého právního řádu rozhodce trestně odpovědný, není nadán žádným typem imunity, není trestná činnost rozhodců v praxi příliš obvyklá. Přesto nelze trestní odpovědnost rozhodců opomíjet, neboť ve výjimečných případech se s trestným činem spáchaným rozhodcem při výkonu funkce lze setkat.

Na počátku pojednání o trestných činech, které přicházejí při výkonu funkce rozhodce v úvahu, je třeba zmínit, že český právní řád neupravuje žádné specifické trestné činy, které by byly přímo spojeny s rozhodčím řízením anebo s výkonem funkce rozhodce. Proto je v následujícím textu pojednáno o obecných trestných činech, s nimiž se lze při výkonu funkce rozhodce a v rozhodčím řízení setkat.

Nicméně existuje řada právních řádů, které upravují přímo specifické trestné činy rozhodce. Za zmínku stojí například trestní zákoník ve Švýcarsku, ve kterém je upraven zvláštní trestný čin přijetí úplatku rozhodcem. Přijetí úplatku rozhodcem je trestný čin, který je výslovně obsažen rovněž v japonském, tureckém, norském či argentinském trestním zákoníku. Německý trestní zákoník pak podobně koncipuje trestný čin pasivní korupce v rozhodčím řízení či neprovedení úředního úkonu v rozhodčím řízení.^[1] Ačkoliv v českém právním řádu zvláštní trestné činy vztažené přímo k rozhodčímu řízení nejsou upraveny, je možné výše uvedené informace o zahraniční právní úpravě vnímat minimálně jako informaci o tom, na jaké trestné činy je vhodné, se souvislosti s rozhodčím řízením zaměřit i v českém právním řádu.

K trestným činům, kterým je v následujícím textu věnována pozornost především, patří zejména přijetí úplatku dle § 331 trestního zákoníku, dále trestný čin podvodu dle § 209 trestního zákoníku, opomenout pak nelze ani trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti dle § 216 trestního zákoníku.^[2]

Přijetí úplatku

Za typický trestný čin, kterého se může při výkonu funkce rozhodce dopustit, lze označit přijetí úplatku, neboť je pochopitelné, že strany sporu mají zájem na svém úspěchu ve věci, tudíž mohou mít v některých případech tendenci rozhodci úplatek nabídnout, popř. poskytnout. Objektivní stránka tohoto trestného činu dle ustanovení § 331 odst. 1 trestního zákoníku spočívá v tom, že rozhodce (přijme úplatek anebo slib o tom, že mu některá ze stran úplatek poskytne. Může ovšem nastat i případ kvalifikované skutkové podstaty dle ustanovení § 331 odst. 2 trestního zákoníku, kdy objektivní stránka trestného činu spočívá v tom, že rozhodce úplatek sám aktivně žádá, tj. nečeká na to až mu bude některou stranou nabídnut, popř. slíben, ale přímo aktivně korupci iniciuje. Jedná se o úmyslný trestný čin, jehož pachatelem může být pouze osoba, která se účastní obstarávání věci obecného zájmu či jednání v souvislosti s podnikáním, přičemž výkon funkce rozhodce lze vnímat jako obstarávání věci obecného zájmu, na kterém má zájem celá společnost (např. aby závazky byly plněny), popř. alespoň větší skupina lidí. Objektem tohoto trestného činu je zájem na řádném,

neustranném a zákonném obstarávání věci obecného zájmu, popř. zájem na řádném výkonu podnikatelské činnosti.[3] Přijetí úplatku ze strany rozhodce může mít zásadní dopady na výsledek sporu (výsledek může být ovlivněn úplatkem) a ve své podstatě tak i na dodržování práva a zásad spravedlnosti ve společnosti, čímž je třeba tento trestný čin v souvislosti s rozhodčím řízením považovat za skutečně velmi nežádoucí a významné riziko.

Podvod

Dalším trestným činem, který se může při výkonu funkce rozhodce vyskytnout, je podvod podle ustanovení § 209 trestního zákoníku. Skutková podstata trestného činu podvodu spočívá v tom, že pachatel „*sebe nebo jiného obohatí tím, že uvede někoho v omyl, využije něčího omylu nebo zamlčí podstatné skutečnosti, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou.*“[4] Podvod patří k trestným činům proti majetku, jeho objektem je tedy cizí majetek, objektivní stránka spočívá ve výše popsaném jednání rozhodce. V základní skutkové podstatě přitom postačuje, aby vznikla škoda ve výši alespoň 10 000 Kč. Rozhodce tak může být jak osobou, která se na úkor stran obohatí, tak i osobou, která svým jednáním přispěje k obohacení jedné ze stran, ačkoliv si je vědom toho, že jedná v rozporu se zákonem. Podvod je úmyslný trestný čin, je tudíž nezbytné, aby rozhodce k obohacení sebe či jedné ze stran směřoval úmyslně. Pachatelem podvodu přitom může být kdokoliv, na pachatele se nekladou žádné speciální nároky.[5]

Legalizace výnosů z trestné činnosti

V literatuře bývá také poměrně často zmiňována možnost legalizace výnosů z trestné činnosti skrze rozhodčí řízení. Tento trestný čin patří rovněž mezi majetkové trestné činy. Jedná se o trestný čin, jehož objektem je „*zájem na regulérnosti hospodářského života v širokém slova smyslu, zejména na regulérnosti finančního a kapitálového trhu.*“[6] Objektivní stránka spočívá v tom, že pachatel zastírá původ finančních prostředků anebo věci získané buď trestným činem anebo opatřené výměnou za jinou věc či hodnotu získanou trestným činem, popř. usiluje o podstatné ztížení, případně i úplné znemožnění zjištění jejího původu. Stejně tak však objektivní stránka spočívá i v tom, že pachatel jiné osobě výše uvedené jednání umožní. Jedná se přitom o trestný čin, který je leckdy páchan velmi sofistikovaně a je obtížné jej odhalit. V případě legalizace výnosů z trestné činnosti prostřednictvím rozhodčího řízení může dojít např. k situaci, kdy rozhodce od počátku ví, že rozhodčí řízení je iniciováno účelově právě za účelem legalizace výnosů z trestné činnosti, v rozhodčím řízení je tak například přiznáno velké plnění druhé straně, čímž se toto plnění dostává do oběhu mezi legální peníze či věci, neboť je plněno na základě rozhodčího nálezu, tedy legálního právního titulu. Odkud se prostředky, jejichž prostřednictvím je plněno, vzaly, se následně poté, co bylo realizováno více dalších transakcí již jen velmi obtížně zjišťuje. V úvahu patrně v rozhodčím řízení připadá zejména úmyslná varianta trestného činu, trestní zákoník však v ustanovení § 217 zakotvuje rovněž nedbalostní variantu. Pachatelem může být kdokoliv,[7] přičemž rozhodce jako pachatel může být pro strany zajímavý zejména proto, že vydává vykonatelný exekuční titul, plnění na jeho základě tak nemusí být zdaleka tak podezřelé jako plnění na základě jiného titulu, který je významně méně věrohodný. Navíc i sám rozhodce může být osobou, která může účelově přijmout vysokou odměnu (neboť odměna je smluvní a někdy je zájem poskytnout rozhodci vysokou odměnu za účelem zamezení korupce, popř. třeba jen proto, že se jedná o náročný spor), rozhodce pak následně může svoji odměnu částečně dále distribuovat, čímž opět dochází k několika transakcím, jejichž prostřednictvím se legalizuje výnos z trestné činnosti. Na druhou stranu je třeba konstatovat, že neustranný, nepodjatý a morální rozhodce, který má zájem regulérně vykonávat činnost rozhodce, nebude v žádném případě k podobným transakcím ochoten, čímž se bude opět jednat pouze o výjimečné případy.

Další trestné činy připadající v úvahu při výkonu funkce rozhodce

V odborné literatuře se pak dále zmiňují rovněž trestné činy jako padělání a pozměňování veřejných listin dle ustanovení § 348 trestního zákoníku, kde lze však mít za to, že častěji se takového jednání patrně budou dopouštět přímo strany sporu než rozhodce, nicméně i rozhodce se může takového jednání dopustit, dále se hovoří o některých daňových deliktech (zejména zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby dle § 240 trestního zákoníku a neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby dle § 241 trestního zákoníku), což jsou obecně trestné činy, které jsou v České republice poměrně časté v souvislosti se samostatným výkonem činnosti. Vzhledem k tomu, že rozhodci v České republice jsou takřka výlučně osobami samostatně výdělečně činnými, může pak docházet na jejich straně k daňovým deliktům, nicméně taková trestná činnost je spojena spíše s výkonem podnikatelské činnosti obecně než přímo s rozhodčím řízením.

Dále bývají někdy zmiňovány rovněž kartelové dohody,^[8] které český trestní zákoník upravuje v ustanovení § 248 odst. 2 jako jednu z forem porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže. V tomto případě je postihována skutečnost, že rozhodce se svým konkurentem, tedy jiným rozhodcem uzavře dohodu o určení ceny, rozdělení trhu či jinou dohodu narušující hospodářskou soutěž. Ačkoliv je v České republice možné vyzorovat, že ceny ze strany rozhodců na trhu nabízené se příliš neliší, lze mít spíše za to, že cena se určitým způsobem ustálila i ve vztahu k poplatkům spojeným se soudním řízením, vůči kterému se rozhodčí řízení snaží být o něco levnější, nicméně nelze vyloučit, že případy, kdy je mezi rozhodci určitá dohoda (ať již o ceně či jiná, která splňuje definici kartelové dohody) se samozřejmě vyskytovat mohou.^[9] Rozhodce se samozřejmě může při výkonu funkce dopustit i nespočtu dalších trestných činů, nicméně lze mít za to, že se již bude jednat skutečně o výjimečné případy.

JUDr. PhDr. Melinda Vrajíková, LL.M

^[1] BĚLOHLÁVEK, Alexander J. Rozhodčí řízení, ordre public a trestní právo: komentář. Praha: C.H. Beck, 2008. Beckovy texty zákonů s komentářem. ISBN 978-80-7400-096-6, s. 1025 a násl.

^[2] Zákon č. [40/2009](#) Sb., trestního zákoníku.

^[3] JELÍNEK, Jiří. Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. 5. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2016. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-120-5, s. 839-840.

^[4] § 209 odst. 1 zákona č. [40/2009](#) Sb., trestního zákoníku.

^[5] ŠÁMAL, Pavel. Trestní zákoník: komentář. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-428-5, s. 2049 a násl.

^[6] JELÍNEK, Jiří. Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. 5. aktualizované a doplněné

vydání. Praha: Leges, 2016. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-120-5, s. 690.

[7] ŠÁMAL, Pavel. Trestní zákoník: komentář. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-428-5, s. 2152 a násl.

[8] BĚLOHLÁVEK, Alexander J. Rozhodčí řízení, ordre public a trestní právo: komentář. Praha: C.H. Beck, 2008. Beckovy texty zákonů s komentářem. ISBN 978-80-7400-096-6, s. 677.

[9] § 248 odst. 2 zákona č. [40/2009](#) Sb., trestního zákoníku.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Podmíněné upuštění od trestního stíhání: racionální odklon u právnických osob](#)
- [Zkreslené vzpomínky v trestním řízení vedeném pro pohlavní zneužívání](#)
- [Přenositelnost důkazů z daňového do trestního řízení](#)
- [Praktický návod na úspěch žádosti o podmíněné propuštění od roku 2026](#)
- [Přijetí prohlášení viny a povinnost soudu vypořádat námítky poškozeného](#)
- [Podmínky pro uložení trestu vyhoštění cizince](#)
- [Zamyšlení nad systémem alternativních trestů: poznámky na pozadí mezinárodní vědecké konference „Rethinking Sentencing: Are We Getting Justice Right?“](#)
- [Správné určení počátku běhu lhůty pro podání stížnosti proti usnesení soudu, kterým se nařizuje výkon trestu odnětí svobody](#)
- [Rozšiřování státní moci při implementaci acquis EU: český fenomén gold-platingu na příkladu konfiskační směrnice](#)
- [Změna způsobu určování výše peněžité pomoci obětem: Řešení všech dosavadních problémů?](#)
- [Uplatnění adhezního nároku v trestním řízení a správním řízení](#)